

Fimmtudaginn 16. febrúar 1995.

Nr. 445/1992.

Íslandsbanki hf.

(Jón G. Briem hrl.)

gegn

Ólafi Jónssyni og

Kristínu Eysteinsdóttur

(Agnar Gústafsson hrl.)

Skaðabætur. Skuldabréf. Bankar.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason og Gunnlaugur Claessen og Arnljótur Björnsson, settur hæstaréttardómari.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 17. desember 1992 og krefst þess, að hann verði sýknaður af kröfum stefndu. Einnig krefst hann málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndu gera þær kröfur, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjanda dæmt að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti.

I.

Við fasteignarkaup þau, sem lýst er í héraðsdómi, undirrituðu stefndu tvö skuldabréf til handhafa, samtals að fjárhæð 4.300.000 krónur, og voru þau fengin í hendur Steintaki hf. Jafnframt veittu stefndu hlutafélaginu ótakmarkað umboð til að „taka lán í Landsbanka Íslands, veðdeild hans, vegna lántöku hjá Húsnæðisstofnun ríkisins, allt að kr. 4.300.000“, gegn veðtryggingu í íbúð þeirri, sem þau voru að kaupa. Enn fremur undirrituðu stefndu ávísun til Steintaks hf. á lán frá „Húsnæðisstofnun ríkisins“ fyrir sömu fjárhæð. Steintak hf. afhenti síðar veðdeild Landsbanka Íslands umboðsskjalið og ávísunina. Afgreiddi veðdeildin fyrri hluta lánsins fyrir hönd Byggingarsjóðs ríkisins 31. ágúst 1990 á grundvelli þeirra skjala.

II.

Steintak hf. rak um árabíl umsvifamikla byggingarstarfsemi, en bú félagsins var tekið til gjaldþrotaskipta 1. febrúar 1991. Skiptum lauk í desember 1994. Ekkert fékkst greitt upp í almennar kröfur á

hendur búinu. Samkvæmt gögnum málsins var Iðnaðarbankinn hf. „eini viðskiptabanki Steintaks“ til 1. janúar 1990, en þá tók áfrýjandi við réttindum og skyldum Iðnaðarbankans hf., þar á meðal viðskiptum við Steintak hf. Hlutafélagið seldi áfrýjanda 12. janúar 1990 veðskuldabréf það, sem deilt er um í málinu. Gerði stjórnandi útíbús áfrýjanda í Lækjargötu, Jafet Ólafsson, kaupin fyrir hönd bankans. Jafet þekkti sem starfsmaður Iðnaðarbankans hf. og síðar áfrýjanda vel til bankaviðskipta Steintaks hf. og var að eigin sögn „í stöðugu sambandi við“ framkvæmdastjóra hlutafélagsins á þeim tíma, sem hér skiptir máli. Í framburði útíbússtjórans fyrir héraðsdómi kemur m. a. fram, að Steintak hf. hafi töluvert misnotað tékkareikning, sem félagið hafði hjá bankanum.

Eins og greinir í héraðsdómi, var í veðskuldabréfinu svofellt ákvæði: „Heimild er veitt fyrir hámarksláni frá Húsnæðisstofnun ríkisins, fyrri og seinni hluta, á undan þessu veðskuldabréfi, enda renni andvirði húsnæðisláns til uppgreiðslu veðskuldabréfs þessa, samanber ávísun skuldara á lán frá Húsnæðisstofnun ríkisins.“

Framangreint ákvæði veðskuldabréfsins bar ótvírætt með sér, að stefndu höfðu gefið út ávísun til handa þriðja manni á húsnæðislán, sem þau áttu í vendum. Þess vegna mátti útíbússtjóri áfrýjanda vita, er hann keypti skuldabréfið, að ekki var öruggt, að andvirði lánsins, sem stefndu var veitt úr Byggingarsjóði ríkisins, gengi til greiðslu skuldabréfsins í samræmi við forsendur fyrir hinu sérstaka ákvæði skuldabréfsins.

Gera verður ríkar kröfur til banka um vandvirkni og varúð í viðskiptum með verðbréf. Samkvæmt því, sem nú var rakið, og vegna kunnugleika áfrýjanda á rekstri og fjárhagsstöðu Steintaks hf. verður að telja, að honum hafi borið að kanna sérstaklega, áður en hann keypti veðskuldabréfið, hver hefði með höndum ávísun þá, sem getið var í bréfinu, eða umboð til að taka við byggingarsjóðsláninu. Mátti áfrýjanda vera ljóst, að skuldarar bréfsins gátu orðið fyrir verulegu tjóni, ef umboðsmaður eða handhafi ávísunarinnar tæki við láninu án þess að verja því til greiðslu margnefnds veðskuldabréfs. Í ljósi þessa verður að telja áfrýjanda skylt að greiða stefndu hina umdeildu fjárhæð.

III.

Með þessum athugasemdum ber að staðfesta niðurstöðu héraðsdóms.

Eftir þessum úrslitum ber að dæma áfrýjanda til að greiða stefndu málskostnað, eins og greinir í dómsorði.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi greiði stefndu 200.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 26. nóvember 1992.

Mál þetta, sem dómtekið var 3. nóvember 1992, er höfðað með stefnu, þingfestri 3. desember 1991, af Ólafi Jónssyni, kt. 110364-3349, Hrauntungu 105, Kópavogi, og Kristínu Eysteinsdóttur, kt. 110764-5619, sama stað, gegn Einari Sveinssyni, kt. 030448-2789, Bakkaflöt 10, Garðabæ, formanni stjórnar Íslandsbanka hf., kt. 421289-5069, Kringlunni 7, Reykjavík, vegna Íslandsbanka hf., útibús Lækjargötu 12, Reykjavík, kt. 421289-1319, f. h. félagsins til greiðslu 2.246.410 kr. með dráttarvöxtum skv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 31. 8. 1990 til greiðsludags. Þá er þess krafist, að dráttarvextir bætist við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta skipti 31. 8. 1991. Krafist er málskostnaðar [...].

Af hálfu stefnda er krafist sýknu af stefnukröfum. Einnig er krafist málskostnaðar [...].

I.

Með kaupsamningi, dags. 29. 12. 1989, keyptu stefnendur íbúð í smíðum af Steintaki hf., kt. 690482-1189, Bíldshöfða 16, Reykjavík, nánar tilgreint íbúð 0604 á 6. hæð hússins nr. 1 við Klapparstíg í Reykjavík. Kaupsamning annaðist Fasteignasala Vagns E. Jónssonar.

Við undirskrift kaupsamnings skrifuðu stefnendur einnig undir tvö veðskuldabréf, sem tryggð voru með veði í eigninni. Var hvort veðskuldabréf að fjárhæð 2.150.000 kr. Gjaldldagi annars bréfsins var 15. 7. 1990, en hins 15. 1. 1991.

Í bréfunum er svofellt ákvæði: „Heimild er veitt fyrir hámarksláni frá Húsnaðisstofnun ríkisins, fyrri og seinni hluta, á undan þessu veðskuldabréfi, enda renni andvirði húsnaðisláns til uppgreiðslu veðskuldabréfs þessa, samanber ávísun skuldara á lán frá Húsnaðisstofnun ríkisins.“ Í samræmi við þetta undirrituðu stefnendur ávísun á lán frá Húsnaðisstofnun ríkisins til handa Steintaki hf.

Steintak hf. seldi umrædd veðskuldabréf í Íslandsbanka hf., Lækjargötu 12, Reykjavík, 12. 1. 1990, og var andvirði þeirra lagt sama dag inn á reikning Steintaks hf. í bankanum nr. 0514-26-000359.

Fyrri hluti húsnæðisláns stefnenda kom til útborgunar 31. 8. 1990. Var nettóandvirði lánsins, 2.246.410 kr., greitt þann dag af veðdeild Landsbanka Íslands um Reiknistofnun bankanna inn á reikning nr. 0514-26-000659. Virðast aðilar sammála um, að reikningsnúmer viðtakanda hafi verið skráð vegna mistaka -659 í stað -359, sem var reikningsnúmer Steintaks hf. Hinn 3. 9. 1990 er fjárhæðin síðan lögð inn á reikning Steintaks hf. í Íslandsbanka hf. nr. 0514-26-000359, sem var í verulegum yfirdrætti umfram heimild. Voru innstæðulausar ávísanir og kostnaður þegar bókað greitt með hinni innlögðu fjárhæð, en skuldabréfið, sem greiðslan átti að ganga upp í, var ekki greitt.

Aðilar deila um aðild stefnda að málinu, hver beri ábyrgð á því, að greiðslan misförst, og hvort stefndi beri ábyrgð á því, að leiðrétting var ekki gerð á reikningsfærslu innborgunarinnar.

II.

Stefnendur halda því fram, að stefndi hafi vitað eða mátt vita að greiða hafi átt skuldabréfið með útborgun húsnæðisstjórnarláns stefnenda, og hafi verið óheimilt að ráðstafa þeirri greiðslu á annan hátt. Umrætt veðskuldabréf hafi ótvírætt borið með sér, að ætlunin hafi verið að greiða það upp með væntanlegu láni frá Húsnæðisstofnun ríkisins. Þegar stefndi hafi keypt bréfið hafi hann tekið á sig öll réttindi og skyldur, sem af bréfinu leiði, þ. á m. að stuðla að því, að peningar frá Húsnæðisstofnun (veðdeild Landsbanka Íslands) yrðu notaðir til þess að greiða upp bréfið.

Einnig telji Vignir Benediktsson, forsvarsmaður Steintaks hf., að er hann hafi selt stefnda bréfið, hafi því fylgt eintak af ávísun þeirri á lánið, sem stefnendur undirrituðu.

Samkvæmt upplýsingum veðdeildar Landsbanka Íslands hafi stefnda enn fremur verið sent ljósrít af kaupnótunni.

Í stað þess að láta fjárhæð þessa renna til greiðslu upp í veðskuldabréf stefnenda hafi peningunum hins vegar verið ráðstafað til greiðslu á yfirdrætti Steintaks hf. á umræddum reikningi. Virðist það hafa verið ákvörðun stefnda að ráðstafa fénu þannig. Munu hafa legið í bankanum vanskilátékkar, út gefnir af Steintaki hf., sem greiddir hafi verið upp með láninu. Hafi stefnda verið bent á það, að í bréfunum væri ákvæði um það, að þau skyldu greidd upp með væntanlegum lánum frá Húsnæðisstofnun ríkisins. Geti bankinn því ekki verið í góðri trú um það að ráðstafa láni frá Húsnæðisstofnun ríkisins til greiðslu á vanskilátékkum Steintaks hf., hvort sem það

hafi verið gert í samráði við Steintak hf. eða stefndi hafi gert það á eigin spýtur. Þessi ráðstöfun lánsfjárhæðarinnar hafi verið óheimil, og beri stefnda að endurgreiða stefnendum fjárhæðina. Þrátt fyrir ítrekuð tilmæli stefnenda hafi stefndi reynst ófáanlegur til þess að breyta þessu, og hafi stefnendur neyðst til þess að greiða umrætt veðskuldabréf upp að fullu, þar sem í bréfinu hafi verið vísað til 17. kafla laga nr. 85/1936.

Steintak hf. hafi verið tekið til gjaldþrotaskipta 1. febrúar 1991, og muni ekkert fást upp í almennar kröfur í búinu.

Stefnendur vísa til reglna kröfuréttar um góða trú. Stefndi hafi ekki getað verið í góðri trú um það að ráðstafa láni húsnæðisstofnunar til annars en greiðslu á veðskuldabréfinu. Þau vísa til meginreglna samningalaga um heiðarleika í viðskiptum, sem t. d. komi fram í 33. gr. og 36. gr. samningalaga nr. 7/1936, sbr. lög nr. 11/1986.

Um dráttarvaxtakröfu er vísað til III. kafla laga nr. 25/1987, sbr. 5. gr. laga nr. 67/1989. Um málkostnað er vísað til XII. kafla laga nr. 85/1936 og þá sérstaklega 177. gr., og um dráttarvexti af málkostnaði er vísað til 3. mgr. 175. gr. laganna. Krafan um virðisaukaskatt á málflutningsþóknun sé reist á lögum nr. 50/1988, þar sem lögmönnum sé gert að innheimta virðisaukaskatt af þjónustu sinni. Stefnendur séu ekki virðisaukaskattsskyld og beri því nauðsyn til að fá dóm fyrir skatti þessum.

III.

Af hálfu stefnda er því mótmælt, að veðdeild Landsbanka Íslands hafi sent stefnda afrit af kaupnótu veðskuldabréfsins. Einnig er mótmælt þeirri fullyrðingu, að ávísun stefnenda á lán frá Húsnæðisstofnun ríkisins hafi fylgt skuldabréfinu, þegar stefndi keypti það.

Stefndi kveður stefnendur hafa ávísað væntanlegu láni frá Húsnæðisstofnun ríkisins til Steintaks hf. Steintak hf. hafi framvísað þeirri ávísun við húsnæðisstofnun, sem hafi greitt andvirði lánsins inn á reikning Steintaks hf. í Íslandsbanka í Lækjargötu. Stefndi hafi hvergi komið nálægt þessari ráðstöfun. Hann hafi hvorki ráðstafað fjárhæðinni upp í yfirdrátt Steintaks hf. né neitt annað. Hann hafi ekki heldur fengið neitt að vita um þessa innborgun frá húsnæðisstofnun á reikning Steintaks hf. Hann hafi hvorki vitað né mátt vita um þessa greiðslu. Það skorti því allar forsendur til að beita í þessu máli reglum um góða (vonda) trú og reglum samningalaga um heiðarleika í viðskiptum, sem fram komi í 33. og 36. grein laga nr. 7/1936, sbr. lög nr. 11/1986, eins og stefnendur halda fram. Enn fremur skorti rök fyrir því, hvernig slíkar reglur gætu leitt til, að stefnda bæri að endurgreiða stefnendum andvirði skuldabréfsins.

Stefndi mótmælir því, að framangreindar lagareglur eigi við hér. Hvað

varði 33. gr., sé því mótmælt, að óheiðarleikaskilyrði sé fullnægt, en þótt svo væri, hefði stefndi ekki getað haft neina vitneskju um það, sbr. framan-greint. Hvað varði 36. gr., sé því mótmælt, að hún eigi við hér. Stefnendur hafi ekki sannað, að samningurinn (skuldabréfið) sé ósanngjarn né að það væri andstætt góðri viðskiptavenju að bera hann fyrir sig. Stefndi bendir hér á, að hann hafi ekki verið aðili samnings við stefnendur, heldur hafi það verið Steintak hf. Stefnendur hafi fengið fullt verðmæti fyrir skuldabréfið, þ. e. íbúð að Klapparstíg 1, Reykjavík. Þau lofi að greiða skuldina skv. skuldabréfinu og eigi að bera áhættuna af því, að lán frá húsnæðisstofnun hafi ekki gengið til greiðslu á því.

Þá kveðst stefndi vilja lýsa öðrum skilningi en stefnendur á ákvæði í skuldabréfinu um veðleyfi og ráðstöfun láns. Veðleyfið sé sett til hagsbóta fyrir stefnendur gegn því, að þau greiði skuldina skv. skuldabréfinu á þar til greindan hátt. Það sé greinilega á þeirra áhættu, að lánið frá húsnæðisstjórn gangi til greiðslu á skuldabréfinu. Gangi það ekki upp í skuldabréfið, standi eftir óhögguguð skuldbinding stefnenda um að greiða skuldina.

Stefndi telur, að skýra beri þröngt 36. gr. samningalaga. Hún sé undan-tekningarákvæði frá því grundvallaratriði, að mönnum sé frjálst að semja eins og þeir óska og að þeim beri skylda til að standa við það, sem þeir semji um.

Stefndi kveður, að 31. 8. 1990 hafi verið greiddar 2.246.410 kr. inn á reikning Steintaks hf. nr. 359. Þetta sé sama fjárhæð og húsnæðisstofnun hafi greitt inn á reikning 514-26-000659 (reikningsnúmer eigi væntanlega að vera 000359). Íslandsbanki hf. hafi ekki fengið þessa fjárhæð greidda, heldur Steintak hf., og kveðst stefndi telja, að þar af leiðandi sé málið höfðað gegn röngum aðila. Stefndi hafi ekki heldur tekið á sig neina skyldu til að sjá til þess, að umrætt lán frá húsnæðisstjórn gengi upp í skuldabréfið, enda hafi hann enga möguleika haft til þess að annast slíkt.

IV.

Stefndi krefst sýknu vegna aðildarskorts, þar sem hann hafi ekki sjálfur fengið greiddar þær 2.246.410 kr., sem veðdeild Landsbanka Íslands greiddi vegna Byggingarsjóðs ríkisins inn á reikning 514-26-000659 31. ágúst 1990, heldur hafi viðtakandi greiðslunnar verið Steintak hf.

Viðskiptasamband aðila er samkvæmt veðskuldabréfi því, sem greiða átti með hinni umdeildu fjárhæð, þar sem stefndi var eigandi þess, en stefnendur greiðendur. Ljóst er, að stefnendur hafa tvígreitt skuld samkvæmt greindu veðskuldabréfi. Deila aðila snýst um það, hvort meðhöndlun stefnda á húsnæðisláni stefnenda sé orsök þess, að hún gekk ekki til

greiðslu á greindu skuldabréfi, hvort stefndi hafi verið í góðri trú eða ekki og hvort aðgerðir hans samrýmist meginreglum laga um heiðarleika í viðskiptum. Stefnendur þykja geta beint kröfu sinni vegna þessa að stefnda, og er því ekki fallist á þá málsástæðu hans, að sýkna beri vegna aðildarskorts.

Upplýst er, að greiðslan er send frá veðdeild Landsbanka Íslands um Reiknistofnun bankanna til stefnda, Íslandsbanka hf., og er merkt kennitölu stefnanda Ólafs Jónssonar til greiðslu inn á reikning 659 í banka 514 sem er stefndi. Einnig er upplýst, að reiknistofnun sendir stefnda dagfærslulista, þar sem fram koma athugasemdir, ef einhverjar eru við færslu. Sé til dæmis kennitala seljanda skuldabréfs, í þessu tilviki stefnanda Ólafs, ekki hin sama og kennitala eiganda þess reiknings, sem greiðsla er lögð inn á, kemur athugasemdin „NAST“ við færsluna. Ætla verður, að slík athugasemd hafi verið gerð við umrædda innborgun veðdeildar Landsbanka Íslands, þótt ekki hafi verið lagt fram skjal, sem sýni það. Hins vegar hefur verið lagt fram skjal, „aths. v/dagfærslulista“, þar sem innborgunin birtist með athugasemdinni „RNUM“, sem þýðir, að reikningsnúmer sé rangt, og upplýsir, að greiðslan stöðvist á skekkjureikningi. Færslan er á þessu skjali merkt kennitölu stefnanda Ólafs Jónssonar, 110364-3349. Greiðslan er síðan af starfsmanni bankans lögð inn á reikning Steintaks hf. nr. 0514-26-000359 með kennitölu 690482-1189 3. september 1990, samkvæmt innborgunarseðli og reikningsyfirliti, dagsettum sama dag. Þá er skuld á reikningi Steintaks hf. vegna yfirdráttar umfram heimild 2.788.501,10 kr. Þegar greiðsla veðdeildarinnar hefur verið færð á reikninginn, eru bókaðar inn fjölmargar innstæðulausar ávísanir ásamt áföllnum kostnaði vegna hvernar fyrir sig. Hin fyrri greiðsla húsnæðisláns stefnanda gengur þannig til greiðslu skuldar Steintaks hf. við stefnda.

Ekki hefur annað komið fram en sú ákvörðun að færa greiðsluna af skekkjureikningi inn á reikning 000359 sé tekin af starfsmanni stefnda án samráðs við forsvarsmann Steintaks hf. og án samráðs við Ólaf Jónsson, sem samkvæmt kennitölu átti að fá greiðsluna. Og ekkert virðist tengja greiðsluna við Steintak hf., þegar hún berst stefnda, annað en líkt reikningsnúmer. Stefndi hefur upplýst, að reikningsnúmerið 000659 sé ekki í notkun. Ósannað er, að stefndi hafi leitað um það upplýsinga hjá veðdeildinni, hvert reikningsnúmerið hefði átt að vera. Það telst því vera starfsmaður stefnda, sem ráðstafar fénu til greiðslu yfirdráttar Steintaks hf.

Ekki er fallist á þá röksemd stefnda, að hann hafi ekki vitað neitt um þessa innborgun frá húsnæðisstofnun inn á reikning Steintaks hf., né það sjónarmið, sem fram kom fyrir dómi hjá forsvarsmanni stefnda, að fjöldi viðskiptavina bankans eða umfang starfsemi hans leiddi til grandleysis

stefnda. Eins og að ofan er lýst, fékk stefndi senda dagfærslulista, þar sem innborgunin er tilgreind, og auk þess var innborgunin merkt með skekkju og fékk sérstaka meðhöndlun í bankanum vegna þess. Stefndi verður því að teljast hafa vitað um innborgunina. Umfang starfsemi stefnda, sem er fólgin í varðveislu og meðferð almannafjár, þykir frekar auka ábyrgð hans og grandsemi.

Hinn 21. janúar 1990 kaupir stefndi ofanlýst veðskuldabréf af Steintaki hf. Á skuldabréfið er þá skráð, að andvirði húsnæðisláns til útgefenda bréfsins, stefnenda, skuli renna til uppgreiðslu veðskuldabréfsins. Af þessu vissi stefndi eða mátti vita, að greiða átti skuldabréfið með húsnæðisláni til stefnenda. Enn fremur stendur á bréfinu, að skuldari hafi ávísað láni húsnæðisstofnunar í þessum tilgangi. Stefndi vissi því eða mátti vita, að láninu var ávísað á Steintak hf. og myndi greitt Steintaki hf., sem var í viðskiptum hjá stefnda. Steintak hf. hafði samkvæmt því, sem fram kom fyrir dóminum, selt bankanum fleiri slík bréf. Þykir ekki skipta máli, hvort ávísunin sjálf fylgdi með, er bankinn keypti bréfið af Steintaki hf., þar sem á henni stendur, að hún verði ekki framseld. Bent hefur verið á, að komið var fram yfir gjalddaga bréfsins og stefndi hlaut því að biða eftir greiðslu þess. Þykir vegna þessa hafa mátt ætlast til þess af stefnda, að hann sýndi sérstaka varkárni við meðferð ofangreindrar innborgunar. Rétt þykir að líta til þess, að vegna hins mikla yfirdráttar á reikningnum gat Steintak hf. ekki ráðstafað fénu án samþykkis bankans, eftir að það var komið inn á reikninginn.

Viðskipti þessi fóru fram í útibúi Íslandsbanka í Lækjargötu. Útibússtjóra, Jafet Ólafssyni, og forsvarsmanni Steintaks hf., Vigni Benediktssyni, ber ekki saman um, hvort farið var fram á það við bankann, að greiðslan yrði bakfærð. Hélt Vignir Benediktsson því fram fyrir dóminum, að hann hefði farið fram á leiðréttingu, strax og honum urðu mistökin kunn, en útibússtjórinn, Jafet Ólafsson, kannaðist ekki við slíka beiðni og taldi jafnframt, að bankanum hefði ekki verið heimilt að leiðrétta hina röngu færslu á reikning Steintaks hf. Þegar útibússtjórinn kom síðar aftur fyrir dóminn, dró hann úr þessari fullyrðingu og taldi, að of langur tími hefði verið liðinn, til að leiðrétting væri möguleg. Það er hins vegar upplýst, að stefndi hafnaði skuldabréfum, er Vignir Benediktsson vildi nota til þess að leysa málið með.

Það er niðurstaða dómsins, að stefndi geti ekki vegna ákvæða veðskuldabréfsins og sérþekkingar sinnar og aðstöðu talist hafa verið grandlaus um það, að umdeild greiðsla veðdeildar Landsbanka Íslands til starfsstofu hans í Lækjargötu hafi átt að ganga til greiðslu skuldabréfs í eigu hans, sem stefnendur voru útgefendur að. Hann þykir verða að bera ábyrgð á með-

ferð greiðslunnar, eftir að hún kom til starfsstofu hans, eins og henni var háttað. Stefndi vissi eða mátti vita um bága fjárhagsstöðu Steintaks hf. af stöðu reiknings þess fyrirtækis hjá stefnda.

Vegna þess, sem hér að framan hefur verið rakið, og vegna sérstöðu stefnda, þykir hann ekki hafa gætt þeirrar sanngirni og heiðarleika, sem af honum verður krafist við meðferð ofangreinds fyrri hluta húsnæðisláns stefnenda og er hann lét fara fram innheimtu á skuldabréfi því, sem greiðsla húsnæðisstofnunar átti að ganga til lúkningar á. Þykir sú innheimta hafa verið andstæð góðri viðskiptavenju og brjóta í bág við þá meginreglu laga, sem fram kemur í 33. gr. og 36. gr. laga nr. 7/1936, sbr. breytingalög nr. 11/1986 um, að gæta beri heiðarleika og sanngirni í viðskiptum.

Með vísan til framangreindra raka eru kröfur stefnenda teknar til greina að fullu.

Málskostnaður ákveðst 450.000 kr., og hefur þá verið tekið mið af virðisaukaskatti á málflutningsþóknun.

Dóminn kvað upp Hjördís Hákonardóttir héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Íslandsbanki hf., útibú Lækjargötu 12, greiði stefnendum, Ólafi Jónssyni og Kristínu Eysteinsdóttur, 2.246.410 kr. með dráttarvöxtum skv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 31. 8. 1990 til greiðsludags, og bætist dráttarvextir við höfuðstól í fyrsta skipti 31. 8. 1991.

Stefndi greiði stefnendum 450.000 kr. í málskostnað, og beri málskostnaðarfjárhæð án virðisaukaskatts dráttarvexti skv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 15. degi eftir dómsuppsögu til greiðsludags.
